

1 UIT HET BESTUUR

De jaarbrochure voor het seizoen 2025 zal op het laatste concert van dit jaar (24 november in Beek) aan de bezoekers ter hand worden gesteld. Een frisse omslag, met portretten van de musici, biedt een levendige aanblik. Inhoudelijk zal er iets meer aandacht worden besteed aan de uit te voeren werken.

Bij de leden die op 24 november niet aanwezig zijn, zal de brochure persoonlijk door een van de bestuursleden of per post thuis bezorgd worden. Als inlegvel treft u in de brochure het verzoek van de penningmeester aan om uw contributie uiterlijk januari 2025 te voldoen. In de loop van 2025 zal de brochure verder verspreid worden en zal gaan fungeren als “visitekaartje” voor nieuwe belangstellenden.

Wilt u het programma voor 2025 al bekijken, ga dan naar de website van de Mozartkring www.mozartkring.nl. U zult kunnen constateren dat bestuurslid en programma-manager Piet Eerden er in is geslaagd om, samen met de programmacommissie, een gevarieerd en kwalitatief hoogstaand programma samen te stellen, met maar liefst zeven concerten. En dat alles voor de bescheiden prijs van 80,00 euro (partners 75,00 euro).

Na afloop van het concert op 24 november zal het glas worden geheven op de Mozartkring naar aanleiding van het zevende lustrum.

De laatste twee jaren laten **een zorgelijke afname zien van het aantal leden** en daarmee een daling van de inkomsten. Gezien de stijgende kosten van de zaalhuur en de hogere honoraria van de uitvoerende musici kan er spanning gaan ontstaan tussen de ambities van de vereniging en de financiële ruimte.

De verkoop daarentegen van losse kaarten aan niet-leden laat een lichte toename zien. Het bestuur wil op deze trend inspelen. Daarom wordt de mogelijkheid uitgewerkt voor het bestellen van losse kaarten online via de vernieuwde website (nog in ontwikkeling).

Maar u zult begrijpen, beste leden, dat u de ruggengraat vormt van de vereniging. Dus houd uw rug recht, weersta de stormen die de cultuur bedreigen, blijf uw Mozartkring trouw en betaal uiterlijk januari uw contributie over 2025.

De PR van de vereniging zal worden geïntensiveerd door een PR- commissie, bestaande uit Piet Eerden programma-manager, Hans Terra redacteur van de nieuwsbrief, en - tot ons grote genoegen - een bestuurslid van de “Duitse tak”, Heinz Nielen.

2 EEN TERUGBLIK OP HET CONCERT OP ZONDAG 27 OKTOBER IN GOCH DOOR HET APOLLO ENSEMBLE

Voor het hele programma van dit concert zie de website www.mozartkring.nl.

Het concert in Goch werd goed bezocht door de leden van de Mozartkring. Voorts werden er 40 losse kaarten verkocht. Het pr-offensief in Goch lijkt zijn vruchten te hebben afgeworpen

Het Apollo-ensemble speelde in een bezetting met historische instrumenten de sterren van de hemel. In de vorige nieuwsbrief presenteerde ik al een voorproefje, de zesde symfonie, bijgenaamd Le matin.

Nu een linkje om te kunnen nagenieten van Le soir, de achtste symfonie van Haydn.

U beluistert Le soir in een recente (2023), bijzonder levendige uitvoering door Il Giardino Armonico onder leiding van Giovanni Antonini. Zij zijn bezig met een project om alle 103 symfonieën van Haydn vast te leggen in een zo authentiek mogelijke benadering..

https://www.youtube.com/watch?v=XF9iY6_76uk&t=318s

3 EEN VOORUITBLIK OP HET CONCERT OP ZONDAG 24 NOVEMBER IN BEEK-UBBERGEN DOOR HET LORELEI PIANOTRIO

Het belooft een heel mooi concert te worden in Beek-Ubbergen 24 november.

Zie voor informatie over de uitvoerenden de website www.mozartkring.nl.

Deze keer een voorproeverij van alle vier de composities die op het programma staan. Ook is de volledige tekst van het programmaboekje toegevoegd.

Wolfgang Amadeus Mozart 1756-1791 Pianotrio nr 6 g groot KV 564

Mozart schreef in totaal zes trio's voor de bezetting viool cello piano. Het eerste trio, KV 254, stamt uit 1776. Het draagt de titel Divertimento en wordt beschouwd als een jeugdwerk. Mozart bood het werk in 1778, tijdens zijn verblijf, samen met zijn moeder, in Parijs, aan bij een Franse uitgever, die het pas in 1783 publiceerde.

De vijf "gerijpte" pianotrios dateren alle uit de laatste jaren van zijn leven. Ze zijn doortrokken van een milde melancholie. Ze staan alle vijf in majeur, maar door een subtiel gebruik van de chromatiek en de interval van de kleine terts krijg de luisteraar soms inkijkjes in het gemoed van een man, die worstelt met de tegenslagen in zijn leven.

Mozarts laatste trio, kv 564, bestaat uit drie delen. Het eerste deel, in g groot, allegro 4/4 maat, opent met een speels hoofdthema, gevolgd door een eveneens blijmoedig tweede thema. De stemming blijft het hele deel relatief opgewekt, met af en toe een mild melancholieke kleuring. Sommige musicologen typeren dit eerste deel als het openingsdeel van een "aangeklede" pianosonate. Het tweede deel, andante = gaande beweging, 3/8 maat, staat in c groot (geen kruisen of mollen) en bestaat uit een eenvoudig, liedachtig thema, dat wordt gevolgd door zes variaties. De eerste variatie wordt gedragen door de viool, met een mooie tegenstem bij de cello. In variatie 2 is de cello "primarius". Variatie 3 heeft de viool weer in de hoofdrol, op de

piano klinken speelse triolen. Variatie 4 heeft de vorm van een canon. De 5de variatie staat - conform de gebruikelijk praktijk van de variatievorm - in mineur, c klein (drie mollen). De pianopartij in variatie 6 is virtuoos; viool en cello geven het thema een verrassende drive. Een heel kort coda (=staartje) sluit dit charmante deel af. Het derde deel, allegretto, 6/8 maat, staat weer in de hoofdtoonsoort, g groot, en is heel uitbundig. Mozart lijkt van geen ophouden te weten. Steeds nieuwe thema's duiken op, het burleske element komt om de hoek kijken, hier en daar kleurt de stemming naar mineur.

Luistert u naar een pakkende uitvoering door sol gabetta, isabelle faust, kristian bezuidenhout live
<https://www.youtube.com/watch?v=oOEvtr8sF0>

Kelly-Marie Murphy
Give me Phoenix Wings to Fly
pianotrio 1997 duur 13 minuten

In haar programmatoelichting schrijft de componiste zelf: " Naast de mythe van de vogel Phoenix die zich opoffert door een zelfgekozen dood door het vuur, is er sprake van twee dichtsterlijke invloeden. De versregels van John Keats "But when I am consumed in the fire, give me new Phoenix wings to fly at my desire." en een citaat van Robert Graves "To bring the dead to life is no great magic. Few are wholly dead: Blow on a dead man's embers and a live flame will start."

De componiste vervolgt: "I structured the piece in 3 movements to cover each phase of the event; fire, bleak devastation, and rebuilding. The first movement is very fast with quick patterns swirling between the 3 instruments. It ends very loudly on the lowest note of the piano and goes without break into the second movement. The second movement is very austere, open, and soloistic, written without metre. I wanted to evoke the image of a few embers floating into the still air, glowing briefly then dying. The third movement is about rebuilding. The elements of self that survived the devastation, struggle to find one another and emerge from the ashes stronger than before."

Luistert u naar een uitvoering door het Herbert Trio
<https://www.youtube.com/watch?v=utmlVlMqsUo> duur 13.30

Dmitry Shostakovich 1906-1975
Pianotrio nr 1 c klein opus 8 duur ca. 13 minuten

Shostakovich schreef zijn eerste pianotrio, oorspronkelijk getiteld Poème, in 1923, 16 jaar oud. Het bestaat uit één deel, aangeduid als Andante (= gaande beweging). Het werk werd pas na zijn dood gepubliceerd.

De vader van Dmitry was in 1922 plotseling overleden en voedselschaarste in het post-revolutionaire Rusland maakte het leven voor zijn weduwe en haar twee kinderen zwaar. De gezondheid van de toch al niet zo sterke Dmitry nam sterk af. Hij liep tuberculose op aan de lymfklieren en moest geopereerd worden, kort voor zijn afstudeerrecital als pianist; hij trad op met zijn hals in verband en slaagde. Voor zijn genezing werd hij naar de Krim gestuurd. Daar componeerde hij zijn eerste pianotrio.

Hij droeg het op aan Tatyana Glivenko, een meisje op wie hij verliefd werd tijdens zijn verblijf in het sanatorium.

Het trio is opgezet in de sonatevorm. Dat wil zeggen dat er sprake is van een eerste thema en een tweede thema. Gebruikelijk is het eerste thema markant en het tweede lieflijk. Shostokavich draait de zaak hier om. Hij opent met een dromerige melodie, gevolgd door een enigszins "spiky" tweede thema, dat muzikaal technisch een afgeleide is van het eerste thema. Deze twee elementen worden op een ingenieuze manier met elkaar verweven. Het hele stuk door worden de beide thema's met elkaar in verband gebracht en ritmisch gevarieerd. Daarbij lijkt het dromerige het te winnen van het onrustige. Vandaar de naam Poème? Een blikje in de partituur levert een overdaad van termen als Andante - Adagio - Meno mosso (minder beweging) - Moderato. Maar tegen het einde is daar een Prestissimo Fantastico en - na een terugblikkend andante - een sprankelend Coda. Inderdaad: een sprankelend stuk! En een opmaat naar zijn afstudeerproject als componist: zijn symfonie nr 1 opus 10 van 1925.

Luistert u naar een opname met Janine Janssen

<https://www.youtube.com/watch?v=CCsgygEWtHY> 13.00 live beelden

<https://www.youtube.com/watch?v=mil0WMDh11c> 13.00 dezelfde uitvoerenden nu met partituur

Franz Schubert 1797-1828

Pianotrio nr 2 es groot Deutsch 929 opus 100

Schubert schreef dit werk in november 1827. Het is een van de laatste composities die de componist schreef voor zijn overlijden in november 1828. Schubert heeft de publicatie van het werk als opus 100 nog mogen beleven!

Net als Schuberts eerste pianotrio, Deutsch 898, begonnen in 1828? (er is onzekerheid onder musicologen), is dit tweede pianotrio, met een gemiddelde speelduur van 50 minuten, langer dan andere pianotrio's uit de eerste helft van de 19de eeuw (b.v. Schumann, Mendelssohn etc.).

Schubert schreef het in dezelfde periode als zijn indrukwekkende liedcyclus Winterreise. Het trio bestaat uit vier delen: Allegro - Andante con moto - Scherzo allegro moderato - Allegro moderato.

Robert Schumann beschreef de laatste symfonie van Schubert, de negende, als een stuk van "hemelse lengte". Deze uitdrukking kan men met recht ook toepassen op de beide pianotrios.

Het eerste deel, in 3/4 maat, opent met een krachtig, markant thema, unisono gespeeld. Men kan het karakteriseren als ernstig en enigszins nadenkend. In maat 16 zet de cello in met een motief dat leidt tot het totaal anders geaarde, lyrisch zangerige tweede thema. In de doorwerking speelt vooral dit tweede thema een grote rol. Het thematische materiaal wordt knap ritmisch gevarieerd met een soort klopmotief in de piano. Viool en cello dartelen er omheen. En wanneer viool en cello het voortouw nemen is daar de piano met zijn sprankelende triolen-figuren. Opmerkelijk is dat de beide thema's zich naadloos naar elkaar voegen. Geen strijd, geen botsingen. Pure speelvreugde.

In deel 2 lijkt wel een scene-wisseling plaats te vinden. De piano zet een eigenaardig marsritme in mineur in, de cello zingt een wonderschone ernstige cantilene van maar liefst achttien maten. Dan slaat stemming om in majeur en de viool verheft zijn stem met een nieuwe melodie, die in innigheid de eerste melodie nog overtreft. De doorwerking is van een grote heftigheid en dramatiek, waarin majeur en mineur om de macht strijden. In het coda overheerst de ernst van het begin van dit deel.

De schimmen worden verdreven in het levendige derde deel, scherzo allegro moderato. Dit deel heeft een A-B-A structuur. In A spelen de instrumenten krijgertje in de vorm van een tweestemmige canon van piano en cello/viool. In B wordt dit spel onderbroken door de komst van een andere, krachtige klank, een beetje een boertige Ländler, met een charmante melodie in de cello. Dan komt A terug met zijn geestig huppelende figuren. Hiermee blijken de duistere gedachten van het tweede deel geheel verdreven.

Want in het vierde deel worden de teugels gevierd. De piano gaat vrolijk voor in de dans. Viool en cello sluiten aan met hun lichtvoetige melodieën. Een vrolijk zingen, spelen, dansen, nu eens brooddronken, dan weer champagne-sprankelend. In dit deel ook een afwisselend majeur en mineur, maar zonder tragiek, meer met een lichte glimlach. Een herinnering aan een mooie middag. En let op: in de tweede helft klinkt daar ineens nog een paar keer die prachtige melodie uit het tweede deel, maar dan in een andere context. Wat een vondst!

Wat zal Franz hebben genoten van het feit dat hij - doodziek - dit wonderkind nog fysiek heeft gehoord.

4 EEN SENSATIONELE RECENTE VONDS VAN EEN JEUGDWERK VAN MOZART

Op zaterdag 20 september 2024 stond in de Gelderlander het onderstaande bericht.

'Sensatie in de muziekwereld': recent gevonden compositie van tiener Mozart zaterdag opgevoerd

Een tot nu toe onbekend muziekstuk van Wolfgang Amadeus Mozart is ontdekt in een bibliotheek in de Duitse stad Leipzig. Hij componeerde het waarschijnlijk in zijn vroege tienerjaren, want het stuk dateert uit het midden tot eind van de jaren 1760. Het wordt zaterdagavond uitgevoerd in de Opera van Leipzig. Het stuk bestaat uit zeven miniatuurdelen voor strijktrio, die samen slechts ongeveer twaalf minuten duren, aldus de gemeentelijke bibliotheken van Leipzig in een verklaring.

'Wonderkind' Mozart, geboren in 1756, begon al op zeer jonge leeftijd te componeren onder leiding van zijn vader. Onderzoekers ontdekten het werk in de muziekbibliotheek van de stad tijdens het samenstellen van de nieuwste editie van de Köchel-catalogus, het archief van Mozarts muzikale werken. De catalogus wordt samengesteld door de International Mozarteum Foundation in Salzburg, een stichting gespecialiseerd in het werk van de wereldberoemde componist. 'Een sensatie in de muziekwereld', schrijft de bibliotheek van Leipzig over het stuk, dat *Ganz kleine Nachtmusik* wordt genoemd.

Het nieuw ontdekte manuscript is niet door Mozart zelf geschreven, maar is vermoedelijk een kopie die rond 1780 is gemaakt, aldus de onderzoekers. Er is gebruik gemaakt van donkerbruine inkt en middelwit handgeschept papier, de delen zijn afzonderlijk ingebonden en het manuscript is niet ondertekend. De Köchel-catalogus beschrijft het stuk als 'bewaard gebleven in één enkele bron, waarin de toeschrijving van de auteur suggereert dat het werk werd geschreven vóór Mozarts eerste reis naar Italië'.

De twaalf minuten beginnen met een mars, gevolgd door zes kortere stukken. Overeenkomsten met andere composities van Mozart uit die periode en ook uiterlijke kenmerken - zoals de naam van de componist op de bladmuziek - bewijzen volgens Ulrich Leisinger, musicoloog en hoofd van de International Mozarteum Foundation, dat het om een vroeg werk van de componist gaat. „We zijn ervan overtuigd dat we een onbekend en charmant werk van de jonge Mozart kunnen voorleggen“, aldus Leisinger.

Het stuk werd donderdag bij de onthulling van de nieuwe catalogus in het Oostenrijkse Salzburg uitgevoerd door een strijktrio en beleefte zaterdag zijn Duitse première in de Opera van Leipzig.

Hier een van de vele opnames die opduiken op youtube. Niet de beste, wel spontaan.

<https://www.youtube.com/watch?v=QVpJtVG0YR0>

5 DE OPLOSSING VAN DE QUIZVRAAG VAN DE VORIGE NIEUWSBRIEF

De jonge Mozart was op zijn 14de al een bereisd man. In april 1770 bevond hij zich in Florence tijdens de tweede Italiaanse reis van vader en zoon. Daar ontmoette Wolfgang een ander wonderkind, dat even oud was als hijzelf. **Hoe luidt diens naam en hoe liep het met hem af?**

Het betrof het wonderkind Thomas Linley, geboren in Bath op 13 mei 1756. Hij stamde uit een muzikale familie. Zijn vader was dirigent en schreef opera's. Tenminste acht van zijn twaalf kinderen waren musicus. Thomas studeerde viool in Florence bij de beroemde vioolvirtuoos Pietro Nardini. Daar ontmoetten de wonderkinderen Wolfgang en Thomas elkaar en sloten vriendschap. Aan een succesvolle carrière als violist en componist kwam plotseling een einde toen hij, 22 jaar oud, verdrong tijdens een vakantie in Lincolnshire.

Van hem zijn vioolconcert in F grote terts.

<https://www.youtube.com/watch?v=AOqHO1jaW2E>

6 DE NIEUWE QUIZVRAAG

Op de terugreis naar Salzburg, na zijn eerste, langdurige verblijf in Italië, schreef Mozart (15 jaar oud) in de maanden maart t/m juli zijn Azione sacra (oratorium) Betulia liberata, op een libretto van Metastasio, in opdracht van Giuseppe Ximenez prins van Aragon. Het werk is - dit terzijde - tijdens het leven van Mozart nooit uitgevoerd!

Hoe luidt de naam van de vrouwelijke hoofdpersoon uit dit drama?

7 MUSIC FOR A WHILE

Soms hoor je muziek die een verstilte stemming adequaat verklankt, zoals mijn keuze van Purcell, het lied Music for a while, in de eerste nieuwsbrief. In de tweede nieuwsbrief stelde ik een compositie aan u voor die een heel andere beleving met zich mee brengt, La musica notturna delle strade di Madrid van Luigi Boccherini (1743-1805).

Tijdens de recente reis van leden van de Mozartkring naar het Mozartfestival in Schwetzingen hoorden wij op een van de concerten een prachtige toegift door het Leonkoro Quartet. Laat u ontroeren door het stemmige Crisantemi, De Chrysanten, van Giacomo Puccini. Toepasselijk aan het begin van deze novembermaand.

<https://www.youtube.com/watch?v=mRxPKDuTDL4> 06.45

Wilt u reageren op de rubriek MUSIC FOR A WHILE, bij voorbeeld met een voorstel tot plaatsing op deze plek van een stuk muziek, dat u boeit of persoonlijke herinneringen oproept, stuur dan een mail aan mij, hansterra@kpnmail.nl (redacteur van de nieuwsbrief). Dan geeft ik het een plekje (desgewenst anoniem) in de Nieuwsbrief..

8 LEZERS-REACTIES

Voor reacties uwerzijds op de programmering van de concerten, de rondom-activiteiten de nieuwsbrief, kortom alles wat de Mozartkring betreft. Laat het weten. Het bestuur staat er voor open. Een mailtje aan hansterra@kpnmail.nl (redacteur van de nieuwsbrief) zal worden gelezen en beantwoord.